
Actualiteiten DigiD, Suwi(-net) en ENSIA

2025 en verder
“De rol van de IT-auditor belicht”

Actualiteiten DigiD, Suwinet en ENSIA 8 oktober 2025

Agenda

 13:30 – 14:00: Inloop en registratie

 14:00 – 14:10 Opening
Peter Verstege (werkgroep ENSIA/NOREA)

 14:10 – 14:30 Visie Bestuur NOREA
Edwin Hummel (portefeuillehouder Bestuur)

 14:30 – 15:00 ENSIA/DigiD 2025
Jorik van 't Hoff (Logius)

 Wilfred Hanekamp (Wergroep DigiD)
 Jan Roodnat (voorzitter werkgroep ENSIA/Audit Committee ENSIA)

 15:00 – 15:15 Pauze

Agenda – deel II

 15:15 – 15:45 Suwi(net) 2025 – 2026 – 2027

Peter Verstege

 15:45 – 16:30 Betrokkenheid College en Gemeenteraad

Peter van Enk (Vereniging Nederlandse Gemeenten)

 16:30 – 17:00 Paneldiscussie

Interactie sprekers – aanwezigen

 17:00 Afsluiting en netwerkborrel

Peter Verstege

Opening

Peter Verstege
(Werkgroep ENSIA NOREA)

Actualiteiten DigiD, Suwinet en ENSIA 8 oktober 2025

Huishoudelijke mededelingen

 Registratie – tekenen lijsten / formele toekenning PE-punten

 Opname

- Ten behoeve: afwezig
- Faciliteren spreker op afstand
- Terugkoppeling op besproken vraagstukken

 Telefoon stil

 Strak schema / vol programma

 Evaluatieformulier = basis PE-punten

 Netwerkborrel = ontmoeten

Visie vanuit het bestuur

Edwin Hummel RE RO CISA

Actualiteiten DigiD, Suwinet en ENSIA 8 oktober 2025

Betrokkenheid bestuur

- Activiteiten werkgroep binnen strategie, missie en visie
- Linkin-pin richting werkgroepen
- Vaststellen handreikingen
 - Na consultatie
 - Na goedkeuring VC
- Bestuurlijk overleg stelselhouders
- Faciliteren trainingen
- Waarborgen kwaliteit

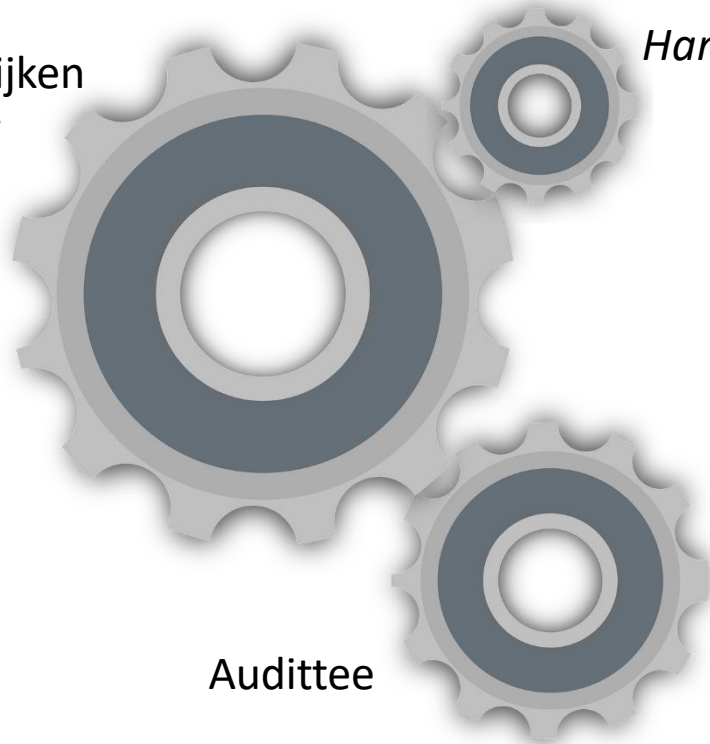
Verantwoordelijkheden

Stelselverantwoordelijken
Controleprotocol

Norea

Handreiking

Audittee

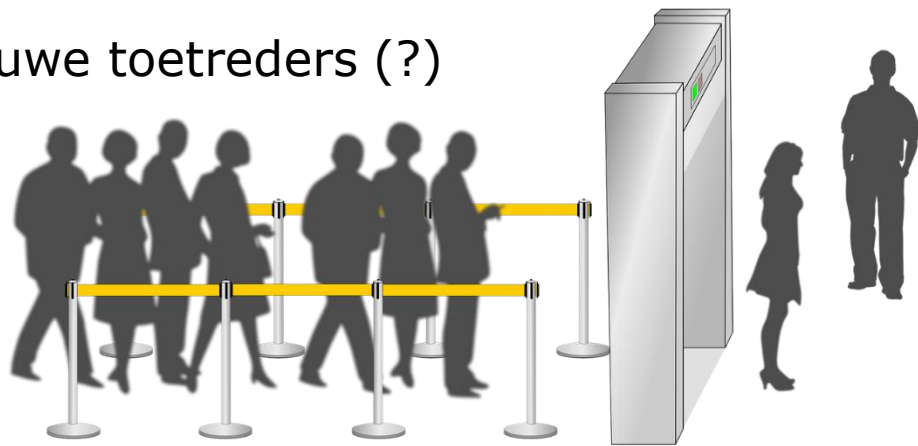
Kwaliteit...kwaliteit...kwaliteit

Momenteel:

- Geen verplichte training (wel zeer wenselijk!)
- Geen specifieke registratie

Maar:

- Signalen worden opgepakt!
- Overleg met stelselhouders bij nieuwe toetreders (?)

Samenwerking essentieel

Stelselhouder: toetsbare protocollen

Norea: Handreiking, ondersteuning leden, check wanneer nodig

IT-auditor: serieus vakmanschap

Auditte / VNG: feedback geven

Mooi om te zien dat alle partijen vandaag aanwezig zijn!

Toekomst? IDRS

ENSIA/DigiD 2025

Jorik van 't Hof, Wilfred Hanekamp en Jan Roodnat

Actualiteiten DigiD, Suwinet en ENSIA 8 oktober 2025

Agenda

- Besluit strategisch overleg ENSIA en consequenties op hoofdlijnen
- Aanleiding voor besluit strategisch overleg ENSIA
- DigiD–assessment update 2025
- Reactie NOREA–leden op besluit strategisch overleg ENSIA
- Reactie AC ENSIA op voorstel BZK/Logius

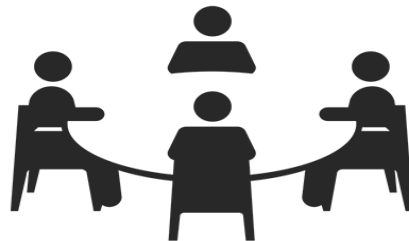
Besluit strategisch overleg ENSIA

Het Strategisch Overleg heeft op 19 juni 2025 na discussie het volgende besloten/afgesproken:

Het Strategisch Overleg stemt in met het principe van het voorstel van Logius/DigiD, en de wens is dat dit wordt gecombineerd met Suwinet. Voor het lopende verantwoordingsjaar 2025 kunnen gemeenten vrijwillig meewerken (dwz rapportage door één penvoerder etc.) en voor de verantwoording over 2026 wordt de 'direct reporting' geregeld. Communicatie en handelingsperspectief opstellen voor gemeenten, zodat iedereen aan boord is. Voor Suwinet houden we het nog even zoals het is. Vooruitlopend op 2026 worden alle praktische zaken voorbereid, waaronder afstemming met SZW.

Consequenties op hoofdlijnen

- Over 2025 een keuze tussen 3000D en de huidige methode 3000A
- Over 2026 uitsluitend verantwoord over DigiD-aansluitingen volgens 3000D
- 3000D geldt alleen voor DigiD. Overige ENSIA onderdelen 3000A
- Bij 3000D wordt de IT-auditor weer penvoerder van de gehele rapportage
- De collegeverklaring wordt losgekoppeld van de assuranceverklaring
- Bij 3000D kan de gemeente de assuranceverklaring aanleveren via ENSIA of direct via portaal Logius. Gebruik van rapportagetemplate 3000D en niet van de ENSIA-templates
- Bij 3000D het invullen van de DigiD-vragenlijsten in ENSIA door gemeenten optioneel
- VNG heeft een factsheet beschikbaar gesteld over de consequenties van het besluit

Aanleiding voor besluit strategisch overleg ENSIA

Signaal vanuit DigiD assessment over:

- Kwaliteit;
- Lasten;
- Afhankelijkheid;
- Volledigheid.

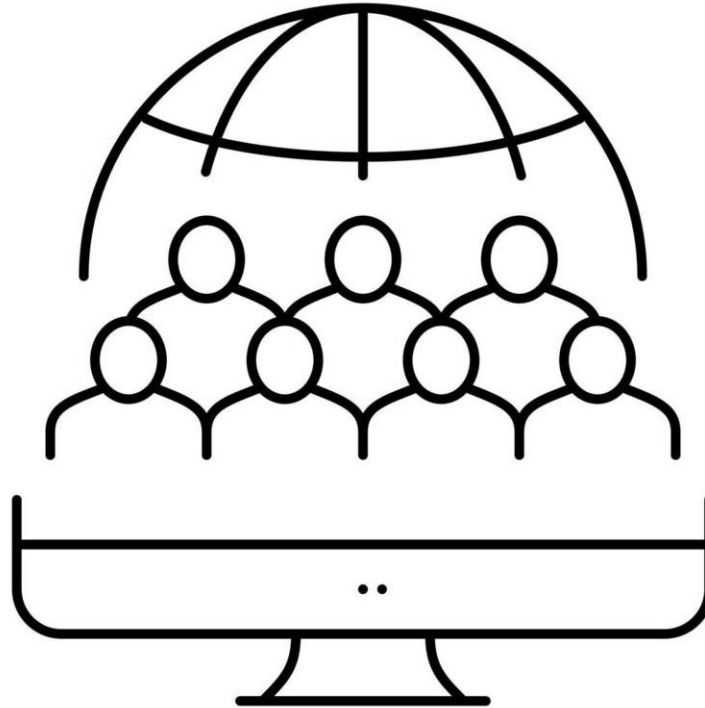

DigiD-assessment update 2025

- Aansluiting bij uitfasering ENSIA 3000A
- Verduidelijking scope U/TV.01 tussen dienstverlener (AH) en serviceorganisatie (leverancier) bij gebruik maken van SaaS
- Non-occurence bestaan: waarneming op een andere populatie niet nodig
- Non-occurence werking: geen oordeel, geen deelwaarneming op een andere populatie
- Richtlijn maximaal 2 maanden tussen einde controleperiode en oordeelsdatum

- **Op basis discussies 7–10–2025 en overwegingen Logius – NOREA–Werkgroep DigiD volgt nog nadere informatie**

Reactie NOREA-leden op besluit strategisch overleg ENSIA

Reactie AC ENSIA op voorstel BZK/Logius

- Laat DigiD en Suwinet samen de stap naar direct reporting maken bij de verantwoording over 2026
- Wel een aantal fundamentele vragen rond ENSIA nu gaan oppakken
 1. Harmoniseren van de eisen en toezichtregimes van de stelsels
 2. Zorg voor de blijvende verbinding met het college van B&W en de Gemeenteraad
 3. Werk toe naar één IT-verantwoording over het in control zijn over de gehele gemeentelijke informatiebeveiliging en één IT-audit daarop

Bedankt

Voor meer informatie kun je contact opnemen met:

NOREA@NOREA.NL

© NOREA

Actualiteiten DigiD, Suwinet en ENSIA 8 oktober 2025

Pauze

15:00 – 15:15 Kort maar krachtig

Actualiteiten DigiD, Suwinet en ENSIA 8 oktober 2025

Suwi(net) 2025 – 2026 - 2027

Peter Verstege
(Werkgroep ENSIA – NOREA)

Actualiteiten DigiD, Suwinet en ENSIA 8 oktober 2025

Suwi(-net) Governance

SUWI

- Domeingroep Privacy en Beveiliging (DPB – tactisch niveau)
- Managementoverleg Afspraken en Voorzieningen (MAV – strategie / beleid)
- Ministerie van SZW (beleid / politiek–bestuurlijk)
- Vaste vergadercycli – mede bepalend voor mogelijkheden en tempo besluitvorming

Ministerie SZW / BKWI – toezicht

- Interventieprotocol SUWINET – ENSIA

Aandachtspunt: Samenhang / inpasbaarheid ENSIA Governance

Verantwoordingsrichtlijn GeVS 2025

Verantwoordingsrichtlijn GeVS 2025 eind 2024 vastgesteld
(Gemeenschappelijke elektronische Voorzieningen Suwi – GeVS).

Opmerkingen:

- Documenttitel op website BKWI: 250107 Verantwoordingsrichtlijn 2025 zonder nieuwe normen
- Toepassing 2025 – 2026 – 2027 (volgende slides)
- Onderscheid ENSIA (gemeenten) andere overheidspartijen (UWV/ SVB, etc.) gehandhaafd
PM: Specifieke Handreiking NOREA beschikbaar (website NOREA)

Verantwoordingsrichtlijn GeVS 2025 – verslagjaar 2025

ENSIA – systematiek onverkort en onveranderd van toepassing:

- Collegeverklaring
- Bijlage Suwi
- Opzet en bestaan maatregelen

Aandachtspunt:

- Regeling opvang ontheemden Oekraïne (RooO) – specifieke subpagina's Suwi-Inkijk

Verantwoordingsrichtlijn GeVS 2025 – verslagjaren 2026-2027

Norm	Opzet	Bestaan	Werking per 2025	Werking per 2026	Werking per 2027
5.1.1	V	V		O	V
5.1.2	V	V		O	V
6.1.1	V	V		O	V
6.1.2	V	V	O	V	V
7.2.2	V	V	O	V	V
9.2.1	V	V	O	V	V
9.2.2	V	V	O	V	V
9,2,5	V	V	O	V	V
9.2.6	V	V	O	V	V
10.1.1	V	V		O	V
12.1.1	V	V		O	V
12.4.1	V	V	O	V	V
12.4.2	V	V		O	V
18.1.4	V	V		O	V

NOREA en Verantwoordingsrichtlijn GeVS 2025 – verslagjaren 2026-2027

	Norm	Inkijk	Inlezen	DKD		Opzet	Bestaan	Werking per 2025	Werking per 2026	Werking per 2027
	5.1.1	V	V	V		V	V		O	V
	5.1.2	V	V	V		V	V		O	V
	6.1.1	V	V	V		V	V		O	V
	6.1.2	V	V	V		V	V	O	V	V
	7.2.2	V	V	V		V	V	O	V	V
	9.2.1	V	V	V		V	V	O	V	V
	9.2.2	V	V	V		V	V	O	V	V
	9.2.5	V	V	V		V	V	O	V	V
	9.2.6	V	V	V		V	V	O	V	V
	10.1.1		V	V		V	V		O	V
	12.1.1	V	V	V		V	V		O	V
	12.1.2		V	V						
	12.1.4.1		V	V						
	12.1.4.2		V	V						
	12.4.1	V	V	V		V	V	O	V	V
	12.4.2		V	V		V	V		O	V
	14.2.2		V	V						
	18.1.4	V	V	V		V	V		O	V

Verantwoordingsrichtlijn GeVS 2025 – verslagjaren 2026-2027

Adviezen gemeenten:

- Tref tijdig voorbereidingen:
 - Gemeente
 - Samenwerkingspartijen:
 - GR-en
 - IT-serviceproviders
 - IT-leveranciers (software / infrastructuur)
- Optie: vrijwillige proefaudit 2025

Verantwoordingsrichtlijn GeVS 2025 – verslagjaren 2026-2027

Guidance:

- VNG / BKWI / NOREA: Suwinet guidance 2025
(guidance op maatregelniveau VNG – zie website VNG)

Handreiking NOREA:

- HANDREIKING Suwinet (in kader ENSIA) voor IT-auditors (RE's)
verantwoordingsjaar 2025 - zie website NOREA
- Let op:
 - 2025 ENSIA: opzet – bestaan maatregelen
 - 2025 optioneel opzet – bestaan – werking maatregelen t.b.v opdrachtgever
 - 2025 optionele controle op werking beperkt tot Suwi-Inkijk

Aandachtspunten en uitdagingen 2026 - 2027

Inlees–applicaties:

- Actie noodzakelijk ketenpartijen / leveranciers
- Werkingsperiode in beschouwing te betrekken (jaar – korter)
- Definitieve besluitvorming Ministerie SZW volgt

Toepassen 3000A (ENSIA) / 3000D

- Definitieve besluitvorming Ministerie SZW volgt
- Verwerking guidance ENSIA (VNG) / NOREA volgt

Definitieve publikatie BIO 2.0 (23–9–2025) / formele basis wet– en regelgeving Cbw: 2e kwartaal 2026

- Geen overgangstermijnen Cbw voorzien (uitingen BZK – CIP presentaties September)

Aandachtspunten en uitdagingen 2026 – 2027 - vervolg

Mogelijk toevoegen werkdomeinen aan GeVS:

- Voorziening Uitwisseling Matchinggegevens (VUM) – wet- en regelgeving afgerond / implementatie gestart
- Dennis en Eva:
 - Dennis – instrumentgids werkgeversdienstverlening
 - Eva – instrumentgids werknemersdienstverlening

Aandachtspunten en uitdagingen 2026 – 2027 - vervolg

Implementatie BIO 2.0

- Vastgesteld en gepubliceerd 23 september 2025
- Wettelijk kader d.m.v. Ministeriële Regeling sector Overheid Cyberbeveiligingswet (Cbw) – voorzien 2^e kwartaal 2026
PM: Geen overgangstermijnen inwerkingtreding voorzien (mededeling Min. BZK)
- Verplichtende zelfregulering m.i.v. 23 september 2025:
 - Rijk(–soverheid)
 - Provincies
 - Waterschappen
- Richtinggevend kader tot inwerkingtreden Cbw:
 - Gemeenten: waarbij opdrachtgever bepaalt welk kader van toepassing is

Betrokkenheid College en Gemeenteraad

Peter van Enk
(Vereniging Nederlandse Gemeenten)

Actualiteiten DigiD, Suwinet en ENSIA 8 oktober 2025

RECHT- EN DOELMATIG STUREN OP DIGITALE VEILIGHEID

Voortgang 26-02-2025

8 januari 2025

Even voorstellen.....

Peter van Enk

Projectleider en
eindverantwoordelijk voor
deze opdracht.

In opdracht van VNG, UvW en
IPO onderzoek uitgevoerd
naar Toezicht ihkv Cbw

Eerder verbonden aan de
Agenda Digitale Veiligheid van
de VNG in de rol van
projectleider bestuurlijke
gesprekken.

In verschillende gemeenten
rekenkameronderzoek
uitgevoerd.

Vraagstelling

Hoe kunnen colleges en raden sturen op
(feitelijke) digitale veiligheid in de geest
van de Cyberbeveiligingswet?

Deelvragen

- ▶ Op basis van de hoofdvraag zijn de volgende deelvragen geformuleerd:
 1. Wat zijn de wensen/eisen van bestuurders (burgemeesters) aan de sturingsinformatie om optimaal te kunnen sturen op feitelijke veiligheid?
 2. Hoe worden bestuurders thans geïnformeerd? Ontbreekt er informatie, zo ja welke?
 3. Zijn er 'good practices' van deze bestuurlijke rapportages feitelijke veiligheid beschikbaar in voorlopergemeenten en kunnen deze als input dienen voor een (aanvullend) rapportageformat voor feitelijke veiligheid?
 4. Aan welke organisatorische randvoorwaarden moet in gemeenten worden voldaan zodat college en raad effectief en efficiënt geïnformeerd worden om te kunnen sturen op digitale veiligheid?
 5. Welke vragen kan de raad aan het college stellen, vanuit hun kaderstellende en controleren rol? (uit te werken in een praktische handreiking)

Aanpak

Het onderzoek is gericht op een optimaal draagvlak, zowel binnen de VNG als daarbuiten. Bij alle activiteiten wordt nauw samengewerkt met de relevante projectleiders binnen de Agenda Digitale Veiligheid.

1. Actie-onderzoek bestuurders en CISO's

De eerste fase van deze opdracht bestaat uit een actie-onderzoek naar de informatie- en rapportagebehoeften van bestuurders en naar 'good practices' van rapportages van CISO's.

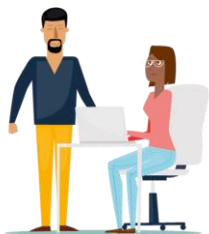
Deze fase bestaat uit een desk research en interviews (met circa 10 portefeuillehouders en 10 CISO's).

2. Permanente afstemming met IBD en relevante ADV trajecten

Het onderzoek wordt doorlopend afgestemd met betrokkenen van Team Ensia, het visitatietraject, het bestuurlijk covenant en de IBD.

Doelstelling van deze afstemming is: samen optrekken in het benaderen van relevante portefeuillehouders en CISO's, voortgang bespreken en resultaten terugkoppelen.

Het bijwonen van relevante overleggen maakt onderdeel uit van deze activiteit.

3. Analyse en rapportage

In onze eindrapportage beschrijven wij de uitkomsten van het onderzoek en beantwoorden wij de onderzoeksvragen.

Naast het onderzoeksrapport worden de volgende deliverables opgeleverd: een rapportageformat Feitelijke Veiligheid, een checklist voor raadsleden en een update van de bestuurlijke mindmap Digitale Veiligheid.

Actieonderzoek

Best practices bestuurlijke rapportages DV

Hierbij gaan we volgens de sneeuwbalmethode te werk. We beginnen bij de werkgroep 'feitelijke veiligheid' onder leiding van Margreet Smit. Wij vragen eerst de CISO's en IBD-medewerkers om goede gemeentelijke voorbeeldrapportages. Wij verwachten 15-20 voorbeelden nodig te hebben om uiteindelijk een format te kunnen opstellen. In de interviews met CISO's en mogelijk ook OOV-ers diepen wij de 'good practices' verder uit en gaan dieper in op overige kritische succesfactoren.

Interviews met (Cyber)burgemeesters

De interviews met cyberburgemeesters lopen samen op met de voorbereidingen van het visitatietraject. Wij vragen de cyberburgemeesters die een rol gaan spelen in dit intervisietraject naar hun informatiebehoefte en de witte vlekken die zij ervaren ten aanzien van hun Stuurinformatie. In de interviews vragen we expliciet naar de IVP-voortgangsrapportages

Uitkomsten 1

Wisselend gebruik gemaakt van rapportagetemplates in ENSIA

Template op een goed aggregatieniveau, zou begrijpelijk moeten zijn voor bestuurders en raadsleden

Rapportages (maakt niet uit, wel/niet in template) richten zich op uitkomsten van de audit

- Rapportages bieden geen inzicht in risico's
Wat betekent oranje of rood stoplicht?
- Welke consequenties? En zijn die acceptabel?

Rapportages geven geen inzicht in PDCA of verbeterplannen

Beleidsformat IBD

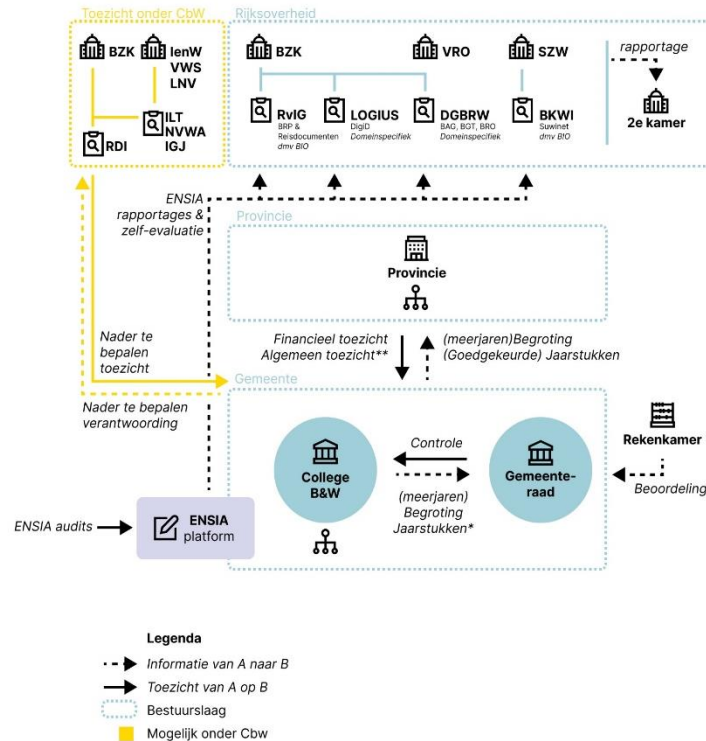
PDCA is de grondslag voor strategisch beleid digitale veiligheid

Strategisch beleid > jaarplan > rapportage directie en bestuur

10 Bestuurlijke principes: DV = Risicomanagement

Uitkomsten 2

- ▶ Verticaal toezicht: verschillende toezichthouders met eigen toezichtskaders. Wordt als niet efficiënt en niet effectief ervaren (papieren tijger)
- ▶ Maar horizontaal toezicht schiet tekort
- ▶ ENSIA speelt belangrijke rol bij de uitvoering van het toezicht.
- ▶ Vrees voor volgend toezichtskader en extra kosten (capaciteit en geld) bij toezicht door RDI
- ▶ Zonder dat dit de digitale veiligheid bij gemeenten ten goede komt

*Het college van B&W neemt in het jaarverslag in de paragraaf Bedrijfsvoering een **aparte subparagraaf op over informatiebeveiliging**. (<https://vng.nl/projecten/ensia>)

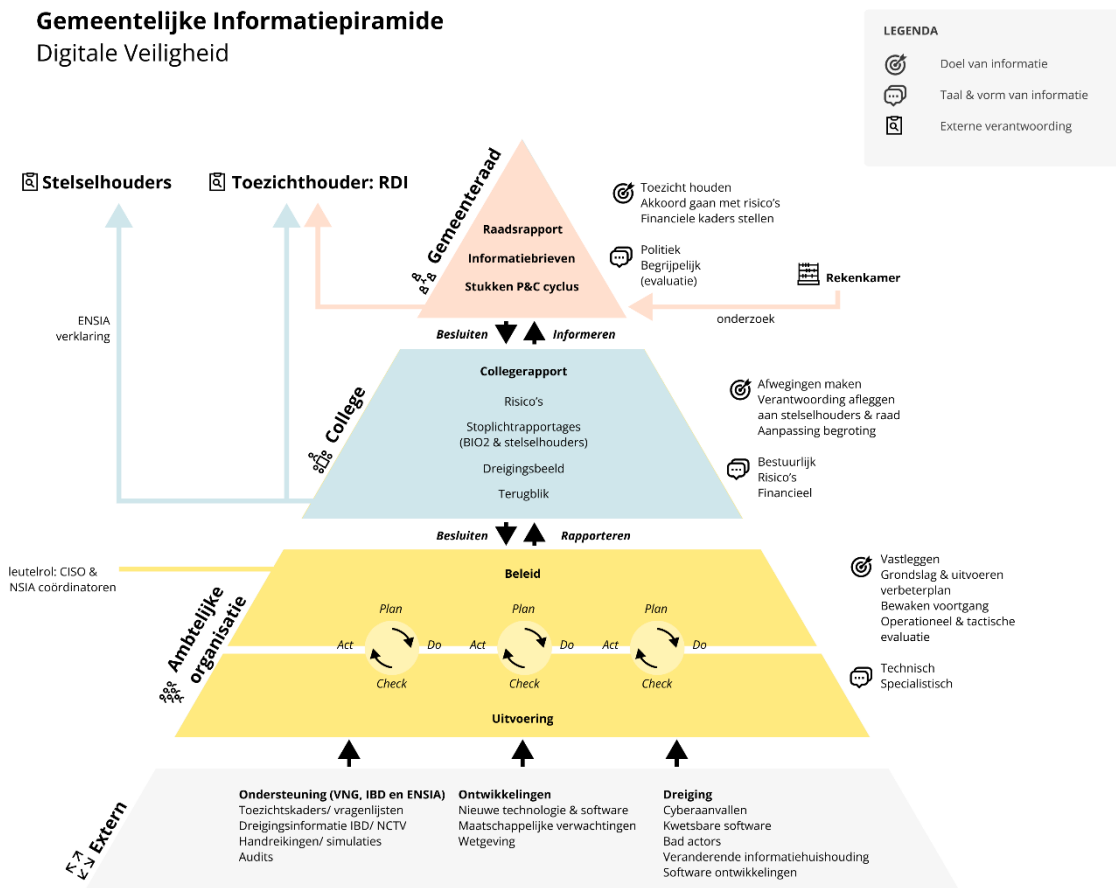
Rapportage kan ook uitgebreid worden met bijvoorbeeld een raadsbrief, commissievergadering, of andere vormen.

**De bekendheid aan een RDI of andere toezichtskader

Uitkomsten 3

- ▶ We hebben op basis van deze informatiepiramide een rapportageformat voor het college en de gemeenteraad opgesteld;
- ▶ Deze formats ingevuld voor de fictieve gemeente Juinen;
- ▶ Een handreiking voor college en raad opgesteld;
- ▶ De laatste review op deze documenten vindt nu plaats;
- ▶ De definitieve documenten worden opgenomen in het ENSIA-platform

Gemeentelijke Informatiepiramide Digitale Veiligheid

Paneldiscussie

Interactie sprekers – zaal

Vragen staat vrij!

Actualiteiten DigiD, Suwinet en ENSIA 8 oktober 2025

Afsluiting en netwerkborrel

Peter Verstege
(Werkgroep ENSIA NOREA)

Actualiteiten DigiD, Suwinet en ENSIA 8 oktober 2025

Bedankt

Voor meer informatie kun je contact opnemen met:

NOREA@NOREA.NL

© NOREA

Actualiteiten DigiD, Suwinet en ENSIA 8 oktober 2025